

Załącznik do Uchwały Nr XLI/379/14

Rady Miejskiej w Siewierzu

z dnia 24 kwietnia 2014 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SIEWIERZ
NA LATA 2014 – 2018

SPIS TREŚCI

Wstęp.	
1. Podstawy prawne.....	4
2. Dokumenty strategiczne.....	5
3. Charakterystyka Gminy Siewierz	8
3.1. Oświata.....	10
3.2. Zdrowie.....	11
3.3. Sytuacja demograficzna.....	12
4. Charakterystyka wybranych problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Siewierz.....	14
4.1. Ubóstwo.....	14
4.2. Bezrobocie.....	16
4.3. Niepełnosprawność i osoby starsze.....	20
4.4. Uzależnienia.....	25
4.5. Przestępczość.....	31
4.6. Przemoc w rodzinie oraz działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	32
5. Opis niektórych podmiotów działających i wspierających mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz.....	37
5.1. Grupa wsparcia dla rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci.....	37
5.2. Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu.....	38
5.3. Klub Integracji Społecznej	38
5.4. Punkt Konsultacyjny	39
6. Analiza SWOT.....	40
7. Misja strategii – cel główny.....	42
8. Monitoring i ewaluacja.....	42
9. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	43
10. Kierunki działań.....	45
11. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	46
12. Wskaźniki realizacji strategii.....	47
Podsumowanie.	

Wstęp

Celem polityki społecznej jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych jak i niematerialnych wszystkich grup społecznych. Szczególną uwagę należy zwrócić na rodzinę, której funkcje i struktura współcześnie ulegają zmianie, jednak pozostaje ona podstawową komórką społeczną. Za niezbędne należy uznać wsparcie rodzin i jednostek w przezwyciężeniu trudniej sytuacji życiowej, aby mogły czynnie uczestniczyć w rozwoju zarówno gospodarczym, jak i społecznym gminy.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które władze samorządowe oraz instytucje pomocy społecznej na poziomie lokalnym starają się rozwiązać. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. W interesie społecznym i ekonomicznym gminy jest zatem tworzenie dogodnych warunków do funkcjonowania istniejących i powstawania nowych podmiotów w obszarze ekonomii społecznej.

Opracowanie strategii wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku poz. 182 ze zmianami): do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2014-2018 jest wieloletnim dokumentem programowym. Ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie działań zarówno w najbliższym okresie, jak i w dalszej perspektywie na podstawie przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Celem strategii jest wypracowanie najbardziej efektywnego i najlepiej dostosowanego do potrzeb systemu wsparcia ludności, tak by ludzie mieli dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

1. PODSTAWY PRAWNE

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z póź. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 18 listopada 2013 r. poz. 1456 z póź. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 135, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

2. DOKUMENTY STRATEGICZNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz jest spójna z kierunkami działań wytyczonymi w dokumentach programowych, funkcjonujących na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dla przykładu: w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia, które stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego priorytetami są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej,
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na terenach wiejskich.

W Narodowej Strategii Integracji Społecznej określono najważniejsze priorytety:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia wśród młodzieży,
- zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy,
- zwiększenie dostępu do mieszkań dla grup ich pozbawionych,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Natomiast w Krajowym Planie Działania na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- prawo do pracy dla każdego, poprzez politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jednoznacznym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych.

Tworzenie strategii na poziomie lokalnym opiera się także na przesłankach zawartych w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest Samorząd Województwa Śląskiego.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 zakłada podejmowanie działań, ukierunkowanych na przeciwdziałanie najistotniejszym zagrożeniom społecznym, określa główne działania samorządu województwa, zgodnie z jego zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, za obszary priorytetowe dla polityki społecznej w województwie śląskim przyjęto:

- wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej – rozwój kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne.

Celem głównym (misją) Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego jest „Poprawa warunków jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”.

Do realizacji i osiągnięcia tego celu przyjęto następujące cele strategiczne:

- wzmocnienie polityki prorodzinnej,
- wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
- wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
- wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Na poziomie samorządu lokalnego istotne znaczenie ma zarządzanie strategiczne, które opiera się na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. Jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju, w których określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów, przy wyróżnieniu działalności najbardziej pożądanym dla rozwoju gminy.

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004-2015 sformułowano następującą wizję rozwoju, czyli cel nadrzędny:

„Gmina Siewierz stwarza warunki dogodne do zamieszkania i pracy, jest otwarta dla inwestorów, wykorzystując swoje położenie geograficzne i tradycje historyczne do rozwoju turystyki i rekreacji, jest pozytywnie postrzegana w regionie i kraju”.

Wyznaczono też priorytety, w ramach których określono cele strategiczne, a w tym m. in.:

- rozbudowa oraz unowocześnienie infrastruktury technicznej gminy, poprzez m. in. zwiększenie aktywności inwestycyjnej z wykorzystaniem programów pomocowych kraju i Unii Europejskiej,
- poprawa jakości życia w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska naturalnego,
- wzrost wykształcenia mieszkańców, ich świadomości społecznej oraz zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych.

Wskazane cele mają charakter równorzędny, ich wybór wynika z przeprowadzonej analizy stanu miasta i gminy, położenia w regionie oraz uwarunkowań zewnętrznych.

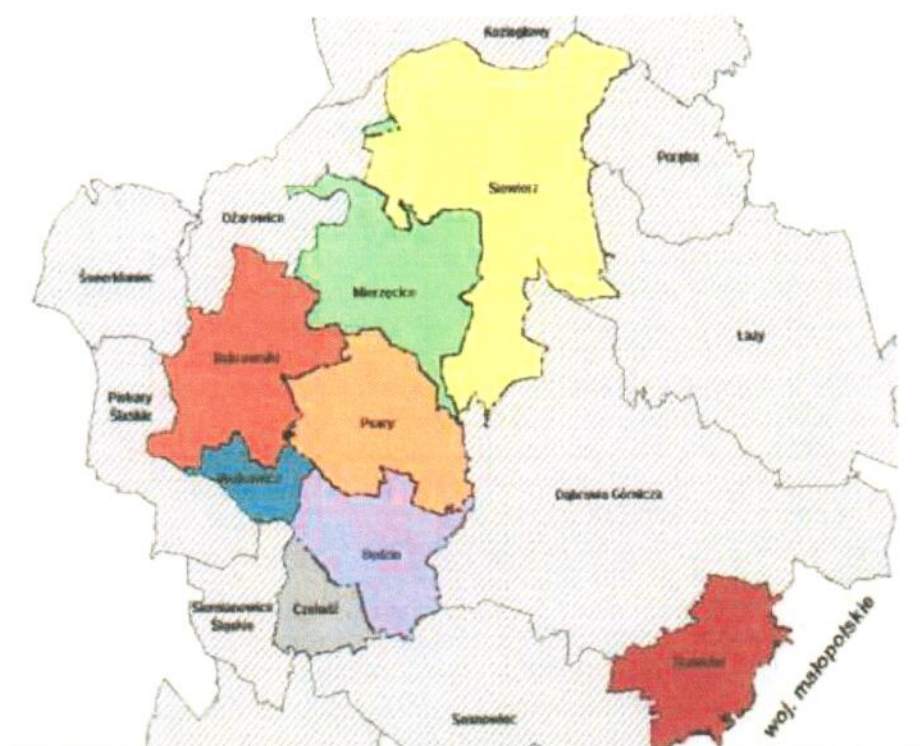
W dokumencie wyznaczone zostały również cele operacyjne, które stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie głównych celów strategicznych, a w tym m. in.:

- rozbudowa i racjonalne wykorzystanie bazy sportowo – rekreacyjnej,
- systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji, poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy,
- budowa lokalnej tożsamości i integrowanie mieszkańców,
- stwarzanie warunków do dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej,
- pozyskiwanie funduszy pozabudżetowych na rozwój opieki medycznej, oświaty i zdrowia,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego,

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY SIEWIERZ

Miasto i Gmina Siewierz leży w centralnej części Województwa Śląskiego na Wyżynie Śląskiej, w północno-wschodniej części Powiatu Będzińskiego. Obejmuje miasto Siewierz i 10 sołectw: Gołuchowice, Podwarpie, Dziewki, Żelisławice, Brudzowice, Nowa Wioska, Tuliszków, Warężyn, Wojkowice Kościelne i Leśniaki.

Rysunek nr 1: Lokalizacja Miasta i Gminy Siewierz w Powiecie Będzińskim

Gmina od południa graniczy z Dąbrową Górniczą, od południa i południowego-zachodu z Gminą Mierzęcice, od zachodu z Gminą Ożarówica (Powiat Tarnogórski), od północy z gminami Powiatu Myszkowskiego – Kozięglowami i Myszkowem, a od wschodu z gminami Powiatu Zawierciańskiego - Porębą i Łazami.

Siewierz jest ważnym węzłem drogowym. Krzyżują się tutaj ważne szlaki z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa przez Olkusz do Częstochowy oraz z Katowic przez Myszków do Świętej Anny. Przez Siewierz przebiega linia kolejowa Zawiercie – Tarnowskie Góry, wykorzystywana w ruchu towarowym. W niedalekiej odległości znajduje się port lotniczy Pyrzowice, obsługujący połączenia krajowe

i międzynarodowe. Miasto Siewierz leży w dolinie Czarnej Przemszy, na wysokości 290,0 m n.p.m. Nad miastem górują wzgórza: Brudzowice - 368,4 m n.p.m., Łysa Góra - 329,4 m n.p.m. i Warpie - 338,7 m n.p.m.

Siewierz był i nadal jest silnym ośrodkiem handlowym. Tutaj od wieków odbywają się znane w całym regionie targi. W przeszłości Siewierz był znany z dobrych warunków klimatycznych. Suche i zdrowe powietrze było zaletą do tego stopnia, że w 1922 r. wybudowano tu sanatorium przeciwgruźlicze, na terenie którego obecnie funkcjonuje Szpital Chorób Płuc.

Na atrakcyjność turystyczną miasta ma wpływ wielowiekowa historia i unikatowe zabytki oraz atrakcyjne położenie geograficzne. Siewierz jest miejscem chętnie odwiedzanym przez turystów. Podstawową atrakcją turystyczną są XIV-wieczne ruiny Zamku Biskupów Krakowskich, które po odrestaurowaniu zostały udostępnione nie tylko mieszkańcom, ale także turystom z poza terenu gminy. Przez ostatnie lata systematycznie prowadzono intensywne prace remontowo konserwatorskie, które nie tylko znacznie ograniczyły dalszą dewastację obiektu, ale także przywróciły mu część dawnego uroku. Na realizację prac remontowych na Zamku gmina uzyskała dofinansowanie ze środków zewnętrznych, w tym ze środków unijnych, dotacji Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz dotacji z powiatu będzińskiego. Organizowane są tu imprezy o szerokim zasięgu, m. in.: połączona z konferencją naukową wielka inscenizacja 720-lecia bitwy pod Siewierzem, multimedialne widowisko teatralne „Komnata Natchnień”, happening historyczny wykorzystujący cyfrowe technologie „Multimedialna podróż w czasie na zamku w Siewierzu”, koncerty gwiazd muzyki i wiele innych. Zielone tereny przyległe do ruin zamkowych zostały zagospodarowane na tereny rekreacyjne. Przy Zamku w Siewierzu, w sąsiedztwie wybudowanego w 2010 roku kompleksu boisk „Moje Boisko – ORLIK 2012” został wybudowany najnowocześniejszy w Gminie Siewierz plac zabaw. Obiekt jest częścią realizowanej inwestycji pn. Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji na terenie gmin Będzin, Siewierz, Sławków i Dąbrowa Górnicza – Centrum Sportów Letnich i Wodnych POGORIA, polegającego na budowie kortów tenisowych, placu zabaw, bieżni i skateparku w okolicy Zamku. Znajdujące się w okolicach miasta i gminy akweny wodne i lasy stwarzają warunki - nie tylko dla miejscowej ludności, ale także dla turystów i letników - do wędkowania, kajakowania, żeglowania, leśnych wypraw i przyjemnego wypoczynku. Szczególnie nasilony ruch turystyczny występuje w okresie wiosenno – letnim i podczas weekendów. W tym czasie niewątpliwie jedną z największych atrakcji jest Zbiornik Przeczycko - Siewierski oraz zbiornik wodny „Kuźnica Warężyńska”. Na terenie gminy

funkcjonuje kilka obiektów świadczących typowe usługi hotelarskie, są to: „Hotel Natura Residence Business & Spa”, „Prestige”, „Zajazd Leśny”, „Zajazd Albatros”. W okresie letnim funkcjonuje również pole biwakowe nad Zalewem Siewiersko-Przeczyckim.

Spółeczność Gminy Siewierz rozwija się prężnie, przyjazne warunki powodują napływ inwestorów zewnętrznych, co wpływa korzystnie na tworzenie nowych miejsc pracy. W obrębie gminy funkcjonują duże zakłady oraz firmy o niewielkiej uciążliwości dla środowiska. Ważnymi dziedzinami gospodarki w gminie są: produkcja, transport, handel, budownictwo oraz szeroko rozumiane usługi.

3.1. OŚWIATA

Sieć placówek oświatowych na terenie miasta i gminy tworzą: 3 przedszkola, 5 szkół podstawowych, 4 gimnazja. Poniższe tabela wskazują liczbę dzieci w podziale na poszczególne szkoły oraz w podziale na poszczególne klasy szkół na terenie Miasta i Gminy Siewierz.

Tabela Nr 1. Liczba dzieci w poszczególnych placówkach

Nazwa placówki	Rok szkolny 2011/2012				Rok szkolny 2012/2013			
	Przedszkole/ o. przedszkolny	Szkola podstawowa	Gimnazjum	Suma	Przedszkole/ o. przedszkolny	Szkola podstawowa	Gimnazjum	Suma
Przedszkole w Siewierzu	127	---	---	127	137	----	----	137
Szkoła Podstawowa nr 2 w Siewierzu	38	61	----	99	42	57	----	99
Zespół Szkół w Brudzowicach	44	71	36	151	54	65	32	151
Zespół Szkolno Przedszkolny w Żeliszawicach	67	124	64	255	64	118	60	242
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Wojkowicach Kościelnych	70	132	89	291	75	122	109	306
Zespół Szkół w Siewierzu	---	275	181	456	----	284	171	455
Suma	346	663	370	1379	372	646	372	1390

**Tabela Nr 2. Liczba dzieci w podziale na rodzaj szkoły i klasy w roku szkolnym
2011/2012 i 2012/2013**

Typ szkoły	Rok szkolny 2011/2012				Rok szkolny 2012/2013			
	Uczniowie		Oddziały		Uczniowie		Oddziały	
	Liczba	% ogółu	Liczba	Liczba dzieci na oddział	Liczba	% ogółu	Liczba	Liczba dzieci na oddział
Szkoły podstawowe								
Kl. I	130	16,63%	7	18,57	111	17,2%	7	15,9
Kl. II	86	13%	6	14,33	124	19,2%	7	17,7
Kl. III	122	18,42%	6	20,33	88	13,6%	6	14,7
Kl. IV	103	15,55%	6	17,16	124	19,2%	7	17,7
Kl. V	105	15,86%	6	17,5	95	14,7%	6	15,8
Kl. VI	116	17,52%	7	16,57	104	16,1%	6	17,3
Razem	662	100%	38	Średnio 17,42	646	100%	39	Średnio 16,5
Gimnazja								
Kl. I	123	33,24%	7	17,57	130	34,9%	7	18,6
Kl. II	119	32,16%	6	19,83	125	33,6%	7	17,9
Kl. III	128	34,59%	6	21,33	117	31,5%	6	19,5
Razem	370	100%	19	Średnio 19,47	372	100%	3	Średnio 18,7

Mieszkańcy korzystają z bogatej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, oferowanej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminne Centrum Sportu i Rekreacji, Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną, kluby sportowe, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz inne stowarzyszenia i organizacje.

3.2. ZDROWIE

Opiekę zdrowotną zapewniają: Szpital Chorób Płuc oraz trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej tj. „Polmed”, „Przychodnia przy Rynku”, „Primus”, oraz prywatne gabinety lekarskie. Wymienione powyżej placówki oferują profesjonalną opiekę medyczną, przy zapewnieniu szerokiego zakresu usług, świadczone usługi realizowane są w ramach kontraktu z NFZ, na podstawie usług komercyjnych oraz umów z prywatnymi ubezpieczycielami. Ponadto na terenie NZOZ „Primus” w Brudzowicach znajduje się szpital, przychodnia podstawowej opieki zdrowotnej oraz 20 poradni specjalistycznych. NZOZ „Primus” od 01.03.2013 r. prowadzi punkt opieki nocnej i świątecznej, w którym w nagłych przypadkach istnieje możliwość skorzystania z pomocy medycznej.

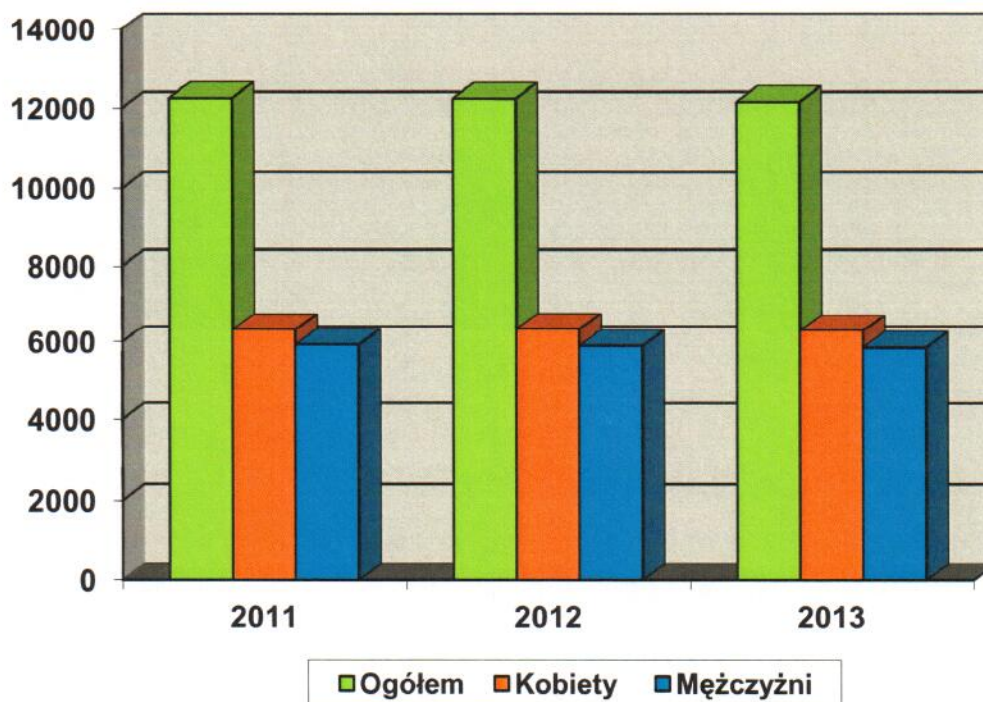
3.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Nakreślając sytuację demograficzną w gminie, dane są następujące: w roku 2011 miasto i gminę zamieszkiwało 12 250 osób, w roku 2012 miasto i gminę zamieszkiwało 12 234 osób, w 2013 r. teren gminy zamieszkiwało 12 146 osób. Poniższa tabela prezentuje dane w rozbiciu na liczbę kobiet i liczbę mężczyzn zamieszkujących na terenie miasta i gminy Siewierz w poszczególnych latach.

Tabela Nr 3. Liczba ludności w Mieście i Gminie Siewierz w poszczególnych latach

	2011	2012	2013
Ogółem	12 250	12 234	12 146
Kobiety	6 330	6 345	6 300
Mężczyźni	5 920	5 889	5 846

Wykres Nr 1 Liczba ludności w Gminie Siewierz w poszczególnych latach

W roku 2013 na terenie miasta i gminy mieszkało 12 146 osób, z czego w mieście 5 427 osób, w sołectwach 6 719 osób.

Tabela Nr 4. Liczba ludności w Mieście i Gminie Siewierz z podziałem na Sołectwa
(stan na dzień 31.12.2013 r.)

Jednostka administracyjna		Liczba ludności
Miasto Siewierz		5 427
Sołectwa Gminy Siewierz	Gołuchowice	402
	Podwarpie	513
	Dziewki	613
	Żeliszawice	1396
	Brudzowice	1177
	Nowa Wioska	120
	Tuliszów	150
	Warężyn	655
	Wojkowice Kościelne	1325
	Leśniaki	368
	Razem Sołectwa	6719

Wykres Nr 2. Liczba ludności w Mieście i Gminie Siewierz z podziałem na Sołectwa
(stan na dzień 31.12.2013 r.)

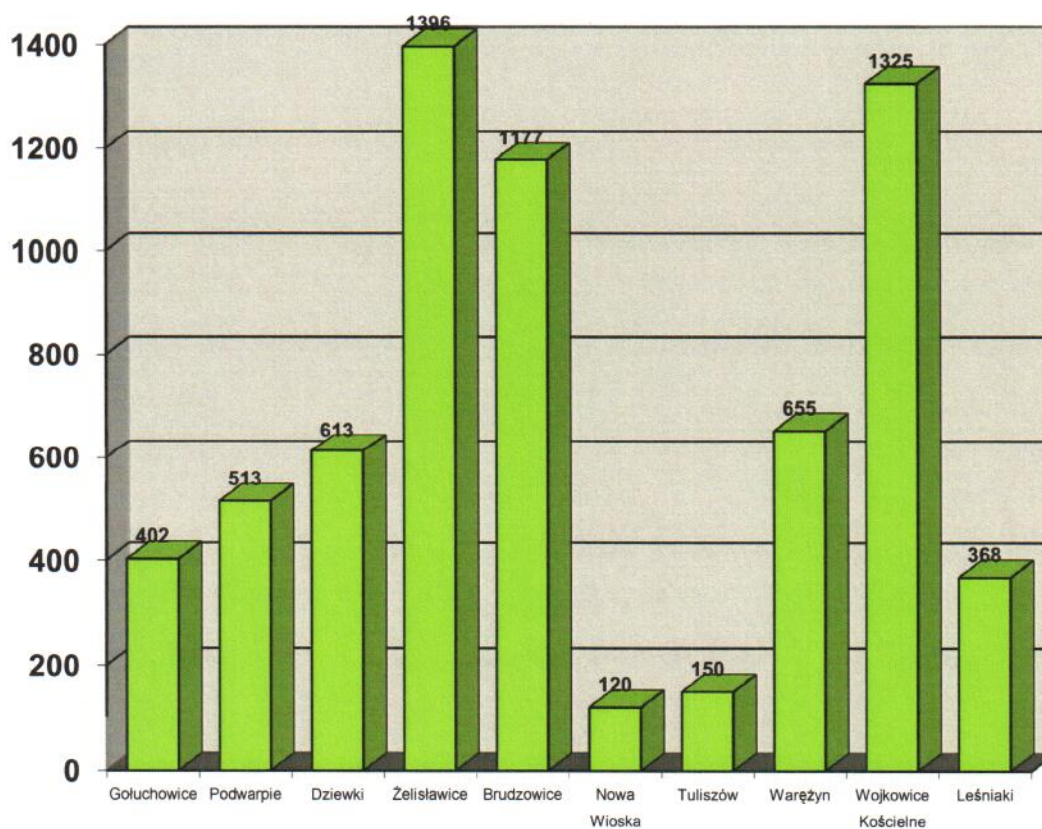
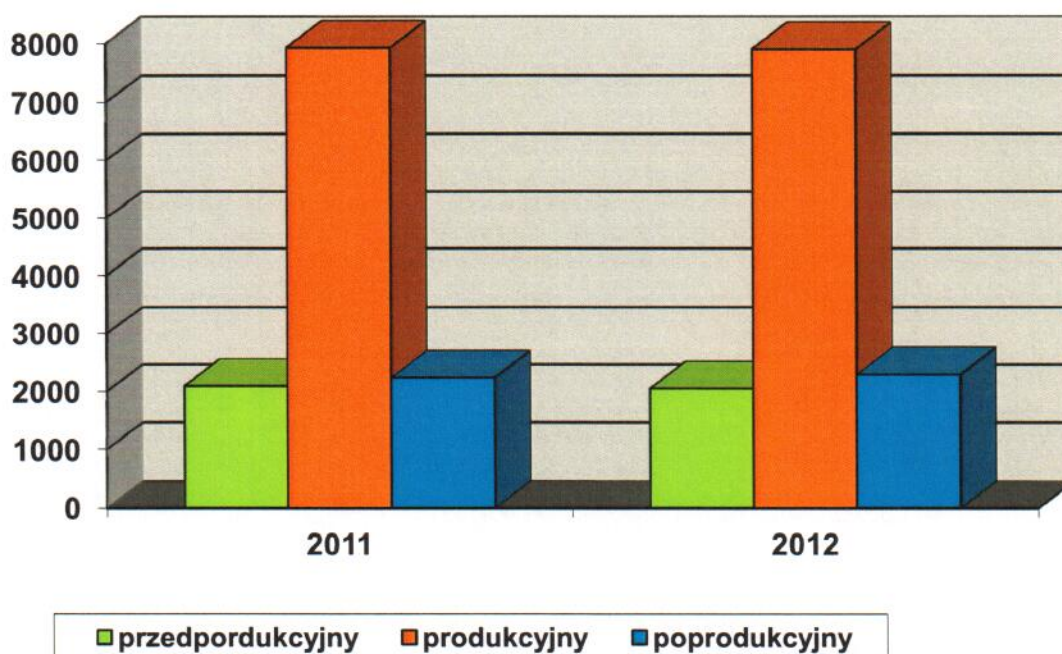

Tabela Nr 5. Liczba mieszkańców wg. wieku ekonomicznego

Ludność w wieku :	2011	2012
Przedprodukcyjnym	2089	2045
Produkcyjnym	7928	7902
Poprodukcyjnym	2233	2287

Wykres Nr 3. Struktura wieku ekonomicznego mieszkańców miasta i gminy Siewierz

4. CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY SIEWIERZ

4.1. UBÓSTWO

W świadomości społecznej definicja ubóstwa rozumiana jest jako brak dostatecznych środków do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, co prowadzi do niedostatku i biedy. Ubóstwo jest problemem odnoszącym się do osób i rodzin, których środki materialne, kulturalne i socjalne są znacznie ograniczone, w związku z tym poziom ich życia kształtuje

się poniżej ogólnie akceptowanego minimum. Rozpatrując zjawisko ubóstwa według globalnego ujęcia, widzimy, iż jest ono jednym z najbardziej złożonych problemów społecznych. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) nie definiuje ubóstwa, ale przyjmuje się, że ubogimi są osoby lub rodziny, których dochód jest niższy lub równy - określone w ustawie o pomocy dochodowi uprawniającemu do bezzwrotnej pomocy finansowej oraz bezpłatnych świadczeń w tym: praca socjalna, interwencja kryzysowa, posiłek, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pobyt w domu pomocy społecznej. Istnieje wiele czynników, które powodują popadanie w ubóstwo. Najczęściej wymienia się takie jak: niekorzystne uwarunkowania społeczne rodziny: niski poziom dochodów, brak kwalifikacji zawodowych, zła sytuacja mieszkaniowa rodziny, wychowywanie się w rodzinie niepełnej lub rozbitej, występowanie uzależnień (głównie alkoholizm i narkomania), wielodzietność, niepełnosprawność, inne przeżycia (np. śmierć bliskiej osoby, która była żywicielem rodziny).

W zależności od przyczyn powstawania ubóstwa, wyróżnia się jego trzy kategorie:

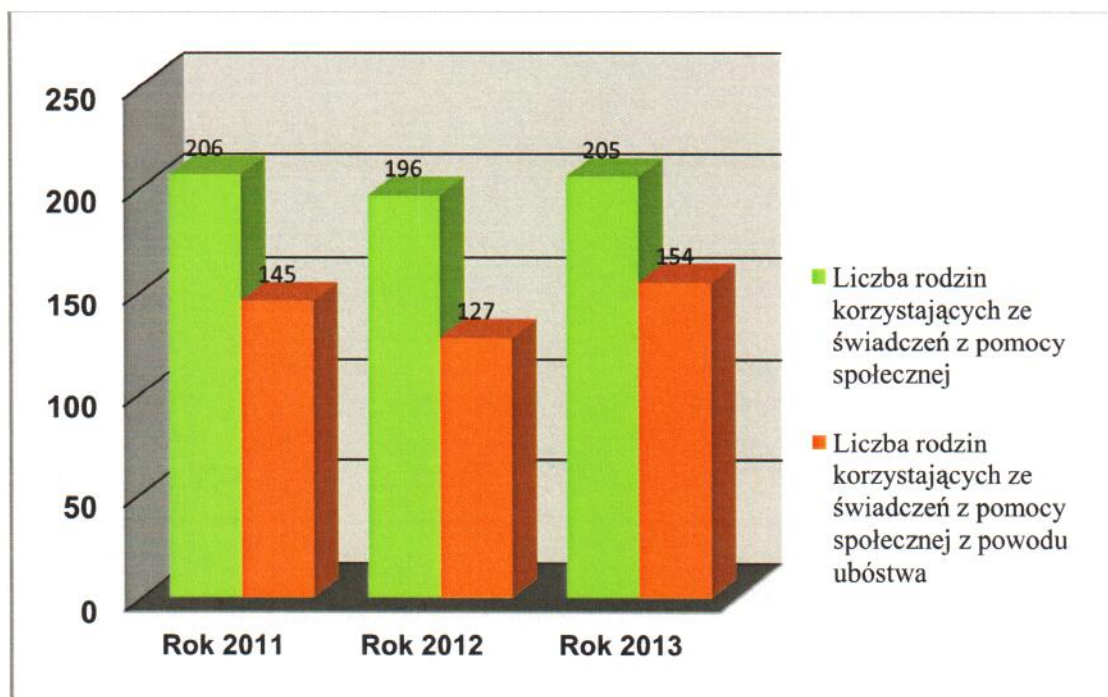
- a) ubóstwo losowe, które spowodowane jest różnymi wydarzeniami losowymi np. wypadki, rozwody, choroby, klęski, żywiołowe;
- b) ubóstwo subiektywne spowodowane brakiem zaradności życiowej jednostek, różnymi patologiami społecznymi, niechęcią do podjęcia pracy, uzależnieniem od zasiłków pomocy społecznej;
- c) ubóstwo strukturalne, które wynika z przyczyn gospodarczych tj. wysokiego poziomu bezrobocia w kraju, niskich wynagrodzeń, wysokich cen towarów i usług itp.

Ponadto występują dwa rodzaje ubóstwa tj. ubóstwo absolutne i ubóstwo względne. Pierwsze opiera się na minimum życiowym, czyli na odpowiednich warunkach zapewniających rodzinie lub jednostce zdrowie i przetrwanie, dotyczy ono tych ludzi, którzy pozbawieni są podstawowych środków, takich jak np. wystarczające ilości pożywienia, schronienie. Drugi rodzaj ubóstwa natomiast mierzy się poprzez odniesienie do standardów życia, jakie panują w danym społeczeństwie. Dla jednego środowiska niektóre potrzeby mogą być uznawane za podstawowe i najważniejsze, dla drugiego natomiast mogą mieć one całkiem inne znaczenie.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż zarówno w 2011 r., jak i 2012r. zjawiskiem ubóstwa (tj. znajdujących się poniżej minimum egzystencji) w Polsce dotkniętych było 6,7% osób. Badania wskazują, że szczególnie zagrożone ubóstwem były gospodarstwa domowe z osobami bezrobotnymi oraz rodziny wielodzietne, jak również

z osobami niepełnosprawnymi, utrzymującymi się z rent. Biorąc natomiast pod uwagę dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu można stwierdzić, iż spośród wszystkich rodzin objętych pomocą tut. Ośrodka, w roku 2011 w 145 rodzinach wystąpił problem ubóstwa, natomiast w 2012 r. z pomocy społecznej z tego tytułu skorzystało 127 rodzin, w 2013 r. na 205 rodzin objętych pomocą były to już 154 rodziny w których był problem ubóstwa. Dane te zostały przedstawione na wykresie znajdującym się poniżej.

Wykres Nr 4. Ubóstwo a pomoc społeczna w latach 2011 - 2013

Podsumowując, osoby dotknięte zjawiskiem ubóstwa są najszerzą grupą, korzystającą z pomocy społecznej, gdyż sytuacja w której się znaleźli doprowadza do niskiego standardu życia, sprzyja rozwojowi patologii społecznych (tj. m.in. alkoholizm, przemoc, przestępczość) i uniemożliwia realizację podstawowych potrzeb i funkcji życiowych.

4.2. BEZROBOCIE

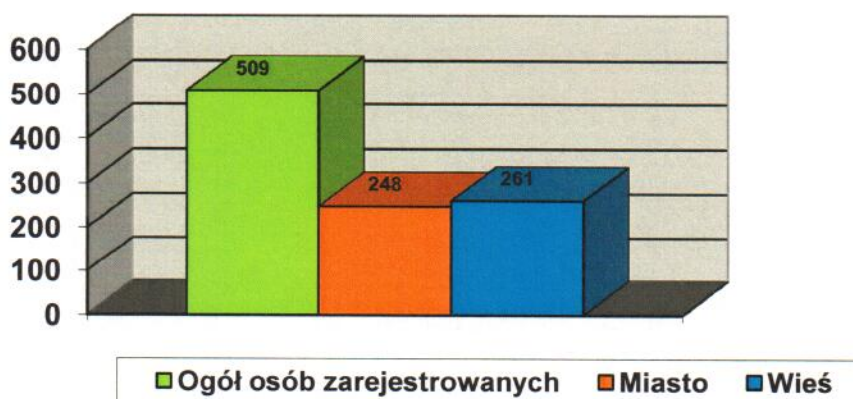
Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 674) osobą bezrobotną jest osoba, niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, zarejestrowana we właściwym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Bezrobocie możemy określić jako stan krótkotrwałego lub długotrwałego pozostawania bez pracy, mający wpływ na wiele sfer życia społecznego. Bezrobocie pociąga za sobą skutki psychospołeczne. Wydłużenie się okresu pozostawania bez pracy powoduje nasilenie się zjawiska izolacji społecznej bezrobotnych, narastanie napięć i konfliktów w rodzinach, ograniczenie poparcia i aprobaty ze strony członków najbliższej rodziny. Wpływa na to nie tylko wyraźne pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, ale także nasilenie się stresów wynikających z braku poczucia własnej wartości, użyteczności, lęku o przyszłość, utraty dotychczasowej pozycji w środowisku lokalnym, w rodzinie oraz utraty poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Bezrobocie staje się czynnikiem wpływającym na wzrost patologii społecznej. Wśród nasilających zachowań patologicznych związanych z bezrobociem najczęściej występuje alkoholizm, chuligaństwo i kradzieże. Masowe bezrobocie prowadzi do istotnego pogorszenia warunków życia całych społeczności lokalnych.

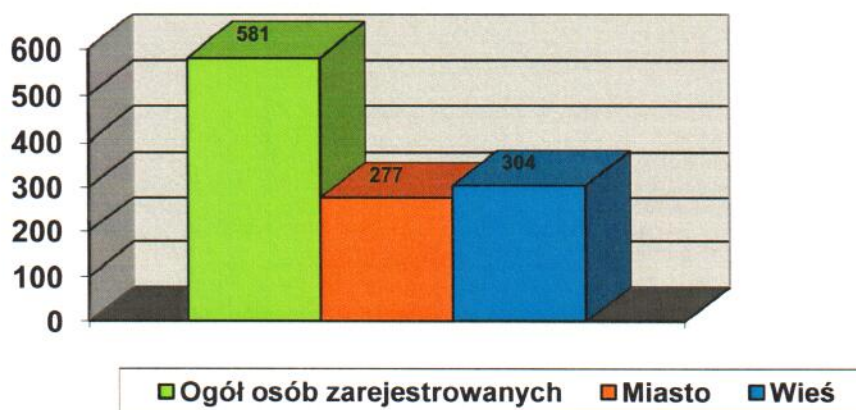
W roku 2011 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Będzinie było zarejestrowanych 509 mieszkańców Gminy Siewierz. Wśród tych osób 248 osób to mieszkańcy miasta, 261 osób to mieszkańcy wsi.

Wykres Nr 5. Liczba osób zarejestrowanych w PUP w 2011 r.

W roku 2012 liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób z Gminy Siewierz wzrosła do 581 osób (w tym 282 kobiety), 277 osób to mieszkańcy miasta, mieszkańcy wsi to 304 osoby.

Wykres Nr 6. Liczba osób zarejestrowanych w PUP w 2012 r.

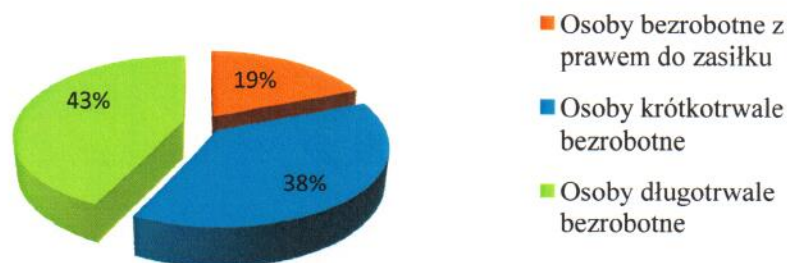

Jak wynika z powyższego zestawienia za rok 2012 odnotowuje się wzrost liczby osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Siewierz o 14 % w stosunku do poprzedniego roku.

Na dalszy wzrost bezrobocia w gminie wskazują dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie informujące, że na koniec sierpnia 2013 roku było zarejestrowanych 574 mieszkańców Gminy Siewierz.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie, wśród ogółu bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Siewierz w roku 2012 około 43 % stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, 38 % osoby krótkotrwale bezrobotne, a 19 % bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku.

Wykres Nr 7. Osoby bezrobotne z terenu Miasta i Gminy Siewierz

Mając na względzie powyższe dane, Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu podejmuje różnego rodzaju inicjatywy mające na celu poprawę sytuacji rodzin borykających się z problemem bezrobocia.

Możliwość podjęcia działań względem tych osób daje projekt systemowy „Aktywność to szansa na przyszłość” realizowany przez tut. Ośrodek, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działania 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

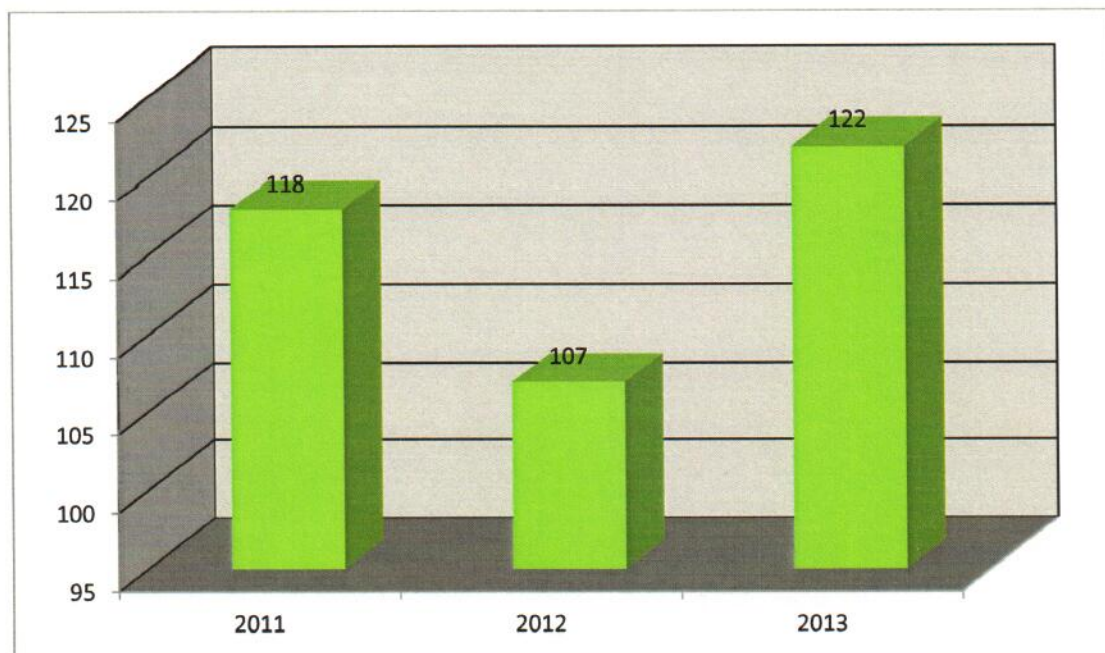
Celem głównym projektu jest poprawa jakości życia osób zagrożonych marginalizacją poprzez zwiększenie ich potencjału społeczno – zawodowego. Jednym z celów szczegółowych projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej i nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy osób mających możliwość podjęcia zatrudnienia. W okresie 2008-2013 w ramach projektu objęto wsparciem 97 osób bezrobotnych, w tym 58 osób długotrwale bezrobotnych.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy prace społecznie - użyteczne były stosowaną formą aktywizacji bezrobotnych klientów OPS. W ramach prac osoby bezrobotne wytypowane przez pracowników socjalnych mogły przepracować maksymalnie dziesięć godzin tygodniowo, za które otrzymywały świadczenie nie pozbawiające ich prawa do świadczeń pomocy społecznej.

Z tej formy aktywizacji skorzystało w 2011 roku 25 osób, w 2012 roku - 23 osoby, a w 2013 roku 36 osób.

Według danych prezentowanych w sprawozdaniu MPiPS, z powodu bezrobocia w 2011 roku pomocy udzielono 118 rodzinom (317 osób w rodzinach), a w roku 2012 pomocy udzielono 107 rodzinom (268 osób w rodzinach). Natomiast w roku 2013 z tytułu bezrobocia objętych zostało 122 rodziny. Osoby i rodziny, w których występował problem bezrobocia otrzymały pomoc finansową na zabezpieczenie podstawowych potrzeb.

Wykres Nr 8. Rodziny, którym udzielono pomocy w roku 2011, 2012 i 2013 z powodu bezrobocia

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych z osobami bezrobotnymi polega na regularnym przeglądaniu ofert pracy, telefonicznym kontakcie z potencjalnym pracodawcą, pomocy w sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych.

Celem podejmowanych działań jest zaktywizowanie zawodowe jak największej liczby osób bezrobotnych, umożliwienie wyjścia z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej na rynek pracy, co zapewni samodzielność finansową rodzinom oraz zaradność jej członków.

4.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

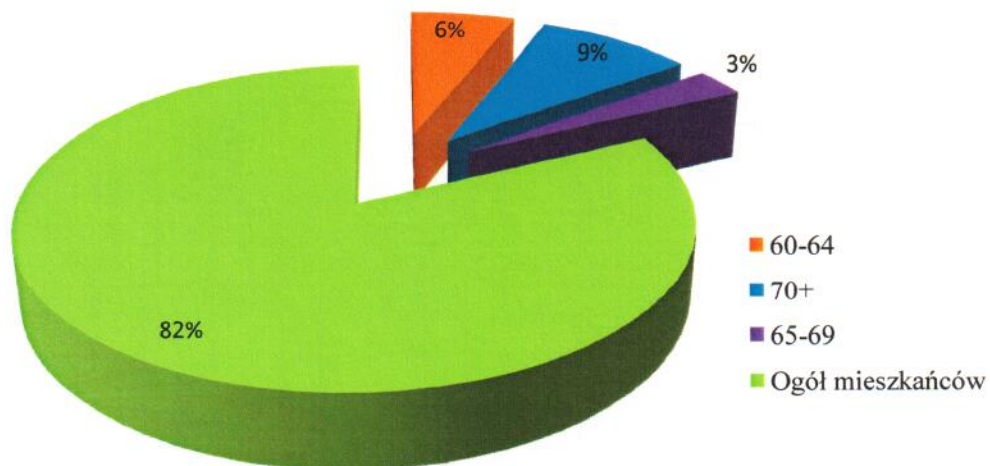
Definicja sformułowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) określa, że „osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.

Z powszechności i rozmiaru tego zjawiska wynika, że niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. W ostatnich dziesięcioleciach nastąpiła zmiana w postrzeganiu niepełnosprawności i współcześnie niepełnosprawność jest rozumiana jako efekt barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie osoba niepełnosprawna napotyka w środowisku zamieszkania.

W ustawie o pomocy społecznej niepełnosprawność określono jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe, okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie oraz wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji oraz tworzenie warunków mających na celu wyrównywanie szans życiowych osobom niepełnosprawnym i umożliwianie im korzystania z przysługujących praw.

W wyniku zmian demograficznych oraz wskutek znacznego rozwoju medycyny wzrasta także populacja osób starszych wiekiem. W świadomości społecznej starość jawi się jako okres życia, w którym pojawiają się choroby, zniedołężnienie fizyczne i psychiczne. Wydłużenie się życia ludzi powoduje, że w społeczeństwie funkcjonuje znaczna ilość osób niesamodzielnych, z uwagi na występowanie zaburzeń zdrowotnych.

Wykres Nr 9. Stosunek liczby osób w wieku produkcyjnym do ogółu mieszkańców Gminy.

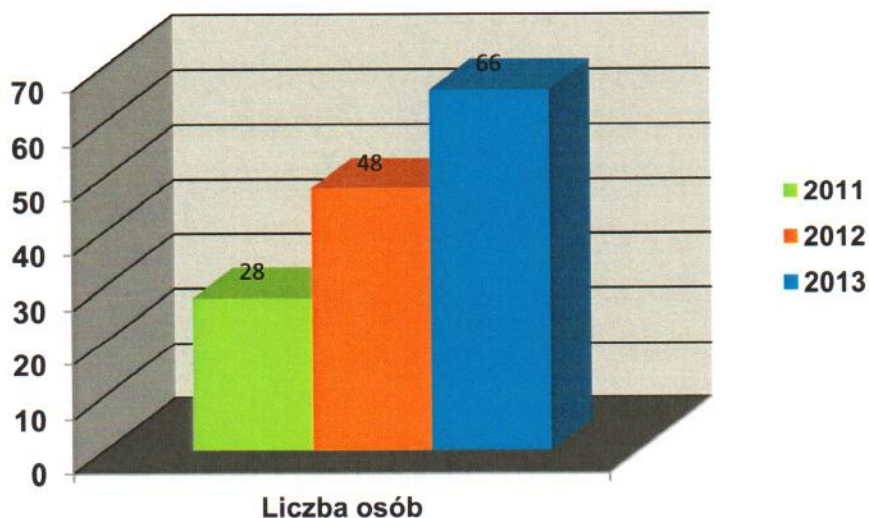
Ludność w wieku poprodukcyjnym: w roku 2011 stanowiła 18,2 % (liczba mieszkańców ogółem: 12250 osób – w wieku poprodukcyjnym 2233 osób), natomiast

w 2012 r. było to 18,7% ogółu ludności (liczba mieszkańców ogółem 12234 osób – 2287 osób w wieku poprodukcyjnym). Z biegiem lat zauważalny jest wzrost liczby osób będących w wieku poprodukcyjnym, co ma związek ze starzeniem się społeczeństwa.

Ludzie niepełnosprawni i starsi mogą stanowić grupy izolowane w środowisku zamieszkania, często nieakceptowane, spychane na margines życia społecznego, które nie nadążają za zmieniającym się światem. Sytuacja osób niepełnosprawnych i starszych wiekiem jest także uwarunkowana przeobrażeniami w strukturze i modelu rodziny. Zmniejszanie się liczebności rodziny sprawia, że odpowiedzialność za opiekę nad starszymi lub niepełnosprawnymi członkami rodziny spoczywa na mniejszej liczbie potomków. Często rodzice wychowujący niepełnosprawne dziecko lub osoby zajmujące się na co dzień opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, rezygnują z pracy w celu zapewnienia stałej opieki. Niektórzy z nich korzystają ze świadczeń opiekuńczych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej (dane ze świadcz. rodz.).

W 2011 r. 28 osób pobierało świadczenie pielęgnacyjne, natomiast w 2012 r. z tej formy pomocy skorzystało 48 osób.

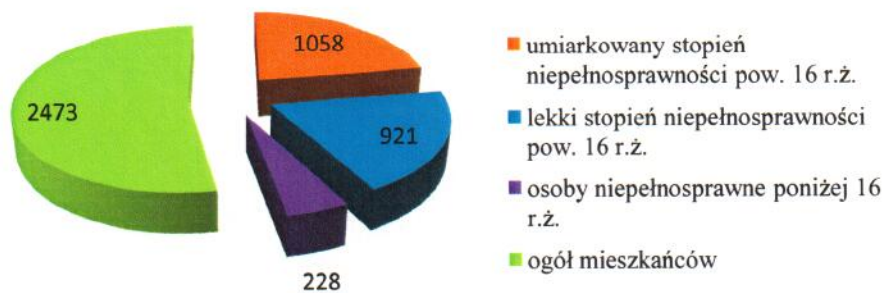
Wykres Nr 10. Liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne

Osoby niepełnosprawne z terenu Gminy Siewierz korzystają z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie. W roku 2011 z terenu powiatu będzińskiego 2473 mieszkańców wieku powyżej

16 roku życia uzyskało orzeczenia o niepełnosprawności: w tym: 494 osób zaliczono do osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności; 1058 osób zaliczono do osób niepełnosprawnych o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; 921 osób uzyskało lekki stopień niepełnosprawności. Do osób niepełnosprawnych zaliczono 228 osób poniżej 16 roku życia.

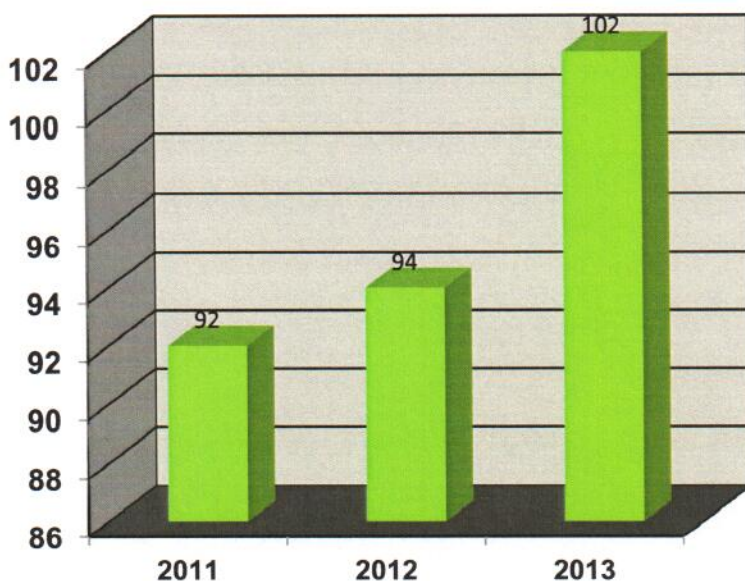
Wykres Nr 11. Osoby niepełnosprawne w powiecie będzińskim w 2011 r.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Będzinie w roku 2012 wydał 2544 orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu będzińskiego będących w wieku powyżej 16 roku życia, z tego: 534 orzeczenia stwierdzające znaczny stopień niepełnosprawności, 1089 orzeczeń stwierdzających umiarkowany stopień niepełnosprawności, 921 osób zaliczono do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Natomiast dla osób poniżej 16-go roku życia wydano 239 orzeczeń zaliczających dzieci do osób niepełnosprawnych.

W roku 2011 z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu skorzystało 206 rodzin, gdzie w 92 rodzinach niepełnosprawność była jedną z przesłanek do przyznania pomocy. W 2012 r. na 196 rodzin korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka, w 94 rodzinach niepełnosprawność występowała jako jedna z przesłanek do udzielenia pomocy społecznej. W roku 2013 na 205 rodzin, 102 rodziny zostały objęte pomocą z przyczyn niepełnosprawności.

Wykres Nr 12. Niepełnosprawność jako przyczyna przyznania pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu podejmował działania zmierzające do zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób na to narażonych poprzez realizowanie projektu systemowego „Aktywność to szansa na przyszłość”. Wsparcie w ramach projektu kierowano m. in. do osób niepełnosprawnych. W edycji projektu w 2011 r. udział brało 20 uczestników projektu, w tym 10 osób niepełnosprawnych, natomiast w 2012 r. brało udział ogółem 18 osób, w tym 5 osób niepełnosprawnych, w 2013 r. ogółem 25 uczestników, w tym 6 osób niepełnosprawnych.

Szczególnej uwagi pod kątem edukacji i aktywności społecznej wymagają rodziny mające dzieci niepełnosprawne. Rodzina z osobą niepełnosprawną wymaga pomocy dostosowanej do ich potrzeb. W rodzinach tych potrzebne jest wsparcie, by umożliwić im zarówno opiekę nad osobą niepełnosprawną, jak i pomoc w realizowaniu aspiracji zawodowych, społecznych. Nadal powinny być podejmowane i realizowane działania zmierzające do ułatwienia osobom niepełnosprawnym funkcjonowania w społeczeństwie poprzez likwidowanie barier architektonicznych, transportowych, komunikacyjnych i innych. Ponieważ grupy społeczne osób niepełnosprawnych lub starszych, niezaradnych z ograniczoną zdolnością do samodzielnego funkcjonowania mogą być zagrożone wykluczeniem i izolacją środowiskową, należy podejmować działania ukierunkowane na umożliwianie im pełnienia ról społecznych i zawodowych.

Wobec zagrożenia wykluczeniem społecznym grup osób niepełnosprawnych lub starszych i występowania w nich wielu problemów, szczególnego znaczenia nabierają programy społeczne, które przyczyniają się do pozytywnych zmian wśród tych grup społecznych.

4.4. UZALEŻNIENIA

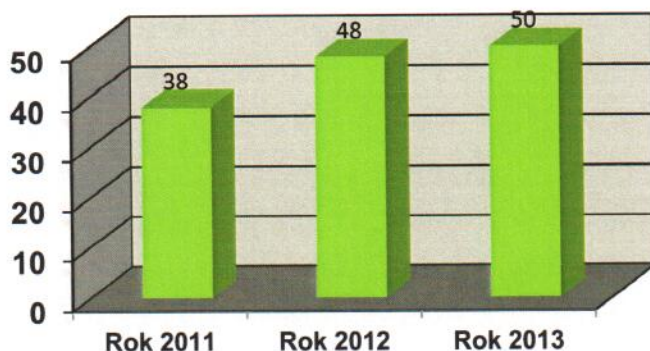
Uzależnienie od substancji psychoaktywnych to silna potrzeba stałego zażywania substancji psychoaktywnych, dotyczy głównie osób, które nadużywają alkoholu, narkotyków, leków itp., co w konsekwencji prowadzi do zależności psychicznej. Uzależnienie od alkoholu to poważna choroba, która dotyka wiele osób bez względu na wiek, płeć i status społeczny. Niemal wszystkie ofiary uzależnienia od alkoholu demonstrują okresowo zachowania destruktywne i antyspołeczne. Dla osób potencjalnie predysponowanych do uzależnienia alkohol jest traktowany jako środek łagodzący wszelkie niepowodzenia życiowe i ułatwiający funkcjonowanie. Alkoholicy charakteryzują się: niedojrzałością emocjonalną, poczuciem izolacji, niską samooceną bądź poczuciem wielkości, małą odpornością na frustrację, trudnościami w wyrażaniu uczuć. Nadużywanie alkoholu zalicza się do czynników o najbardziej szkodliwym wpływie na zdrowie i życie człowieka. Picie alkoholu wiąże się z ryzykiem szkód zdrowotnych i społecznych. Skutki nadużywania alkoholu są odczuwalne nie tylko przez osoby uzależnione, ich rodziny, ale również całe społeczeństwa. Należy pamiętać, że alkoholizm to ciężka, uciążliwa i przewlekła choroba, z której powrót do zdrowia jest możliwy. Terapia uzależnienia jest w Polsce bezpłatna, także dla osób nieobjętych ubezpieczeniem zdrowotnym. Podjęcie terapii w trybie stacjonarnym dziennym lub ambulatoryjnym może być drogą do trwałej abstynencji. Leczenie choroby alkoholowej jest niezwykle trudne i długotrwałe, proces zdrowienia powinien trwać przez całe trzeźwe życie i prowadzić do poprawy jego jakości.

Alkoholizm jest istotnym problemem społecznym w Polsce, dotyka również w dużym stopniu mieszkańców naszej gminy i jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń zdrowotnych naszego społeczeństwa. Pomimo znajomości konsekwencji spożywania alkoholu, picie staje się coraz bardziej popularne również wśród dzieci i młodzieży. Warto się zastanowić jakie działania należy podjąć, by rozwiązać problem nurtujący całe społeczeństwo, gdyż za kilkanaście lat urośnie on do rangi nierozwiązalnych. Najlepszym sposobem na zapobieganie rozwojowi wszelkich uzależnień jest profilaktyka nastawiona na edukację dzieci i młodzieży, która powinna być przeprowadzana w rodzinie, w szkole, w środowisku

lokalnym. Podstawą profilaktyki jest szerzenie oświaty zdrowotnej polegającej na propagowaniu wiedzy o prozdrowotnym stylu życia, w tym o roli alkoholu i innych środków odurzających w powstawaniu szkód zdrowotnych, psychicznych i społecznych. W działaniach profilaktycznych najważniejsze jest wychowanie do trzeźwości, utrwalanie prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia, niedopuszczanie do powstawania problemów alkoholowych, kształtowanie postaw preferujących trzeźwość. Wzmocnienie poczucia własnej wartości u dzieci i młodzieży, przygotowanie do radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, poprawne relacje w rodzinach może uchronić przed szukaniem różnych ryzykownych sposobów na życie.

W roku 2011 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przyjęła 38 wniosków w sprawie podjęcia działań wobec osób nadużywających alkohol, w 2012 roku 48 wniosków, natomiast w 2013 roku 50.

Wykres Nr 13. Wnioski wpływające do GKRPAiPN dot. podjęcia działań wobec osób nadużywających alkohol w roku 2011, 2012 i 2013

Powyższe wnioski zostały wystosowane w 2011 r. przez następujące podmioty:

- Prokuraturę, Sąd dla 17 osób,
- Komisariat Policji w Siewierzu dla 10 osób,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu dla 9 osób,
- dobrowolnie zgłosiło się 2 osoby.

W 2012 r. wnioski dotyczące podjęcia działań wobec osób nadużywających alkohol zostały złożone przez:

- Prokuraturę, Sąd dla 22 osób,
- Komisariat Policji w Siewierzu dla 7 osób,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu dla 8 osób,

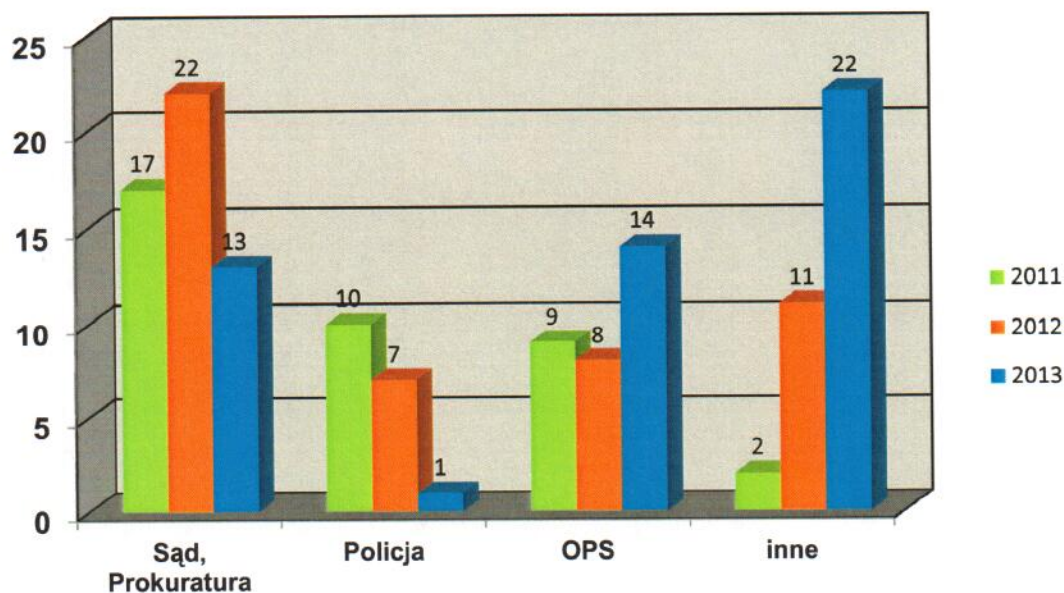
- członków rodziny dla 5 osób,
- dobrowolnie zgłosiło się 6 osób.

Natomiast, jak wynika ze zgromadzonych danych w 2013 r. wnioski dotyczące podjęcia działań wobec osób nadużywających alkohol zostały złożone przez:

- Prokuraturę, Sąd dla 13 osób,
- Komisariat Policji w Siewierzu dla 1 osoby,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla 14 osób,
- członków rodziny dla 21 osób,
- dobrowolnie zgłosiła się 1 osoba.

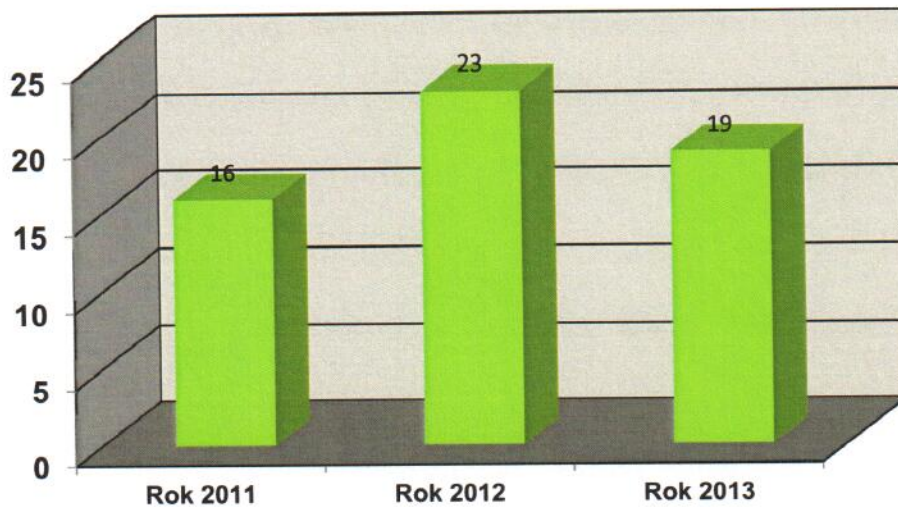
Powyższe dane zostały przedstawione na wykresie Nr 14.

Wykres Nr 14. Podmioty zgłaszające osoby na leczenie

Ponadto sporządzono i skierowano do Sądu Rejonowego w Zawierciu III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich wnioski celem wydania orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w przypadku osób, co do których biegli sądowi z zakresu uzależnień stwierdzili konieczność podjęcia leczenia w trybie stacjonarnym, a osoby te nie wyrażały zgody na leczenie. W 2011 roku była to liczba 16, w 2012 roku 23, natomiast w 2013 roku liczba 19.

Wykres Nr 15. Wnioski wystosowane do Sądu celem wydania orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

Komisariat Policji w **2011 roku** w ramach swoich kompetencji podjął działania skutkujące:

- doprowadzeniem 40 osób do Izby Wytrzeźwień,
- doprowadzeniem 49 osób w celu wytrzeźwienia do miejsca zamieszkania,
- doprowadzeniem 32 osób w celu wytrzeźwienia do jednostek Policji,
- doprowadzeniem 4 osób w celu wytrzeźwienia do placówek służby zdrowia,
- zatrzymaniem 110 nietrzeźwych kierujących,

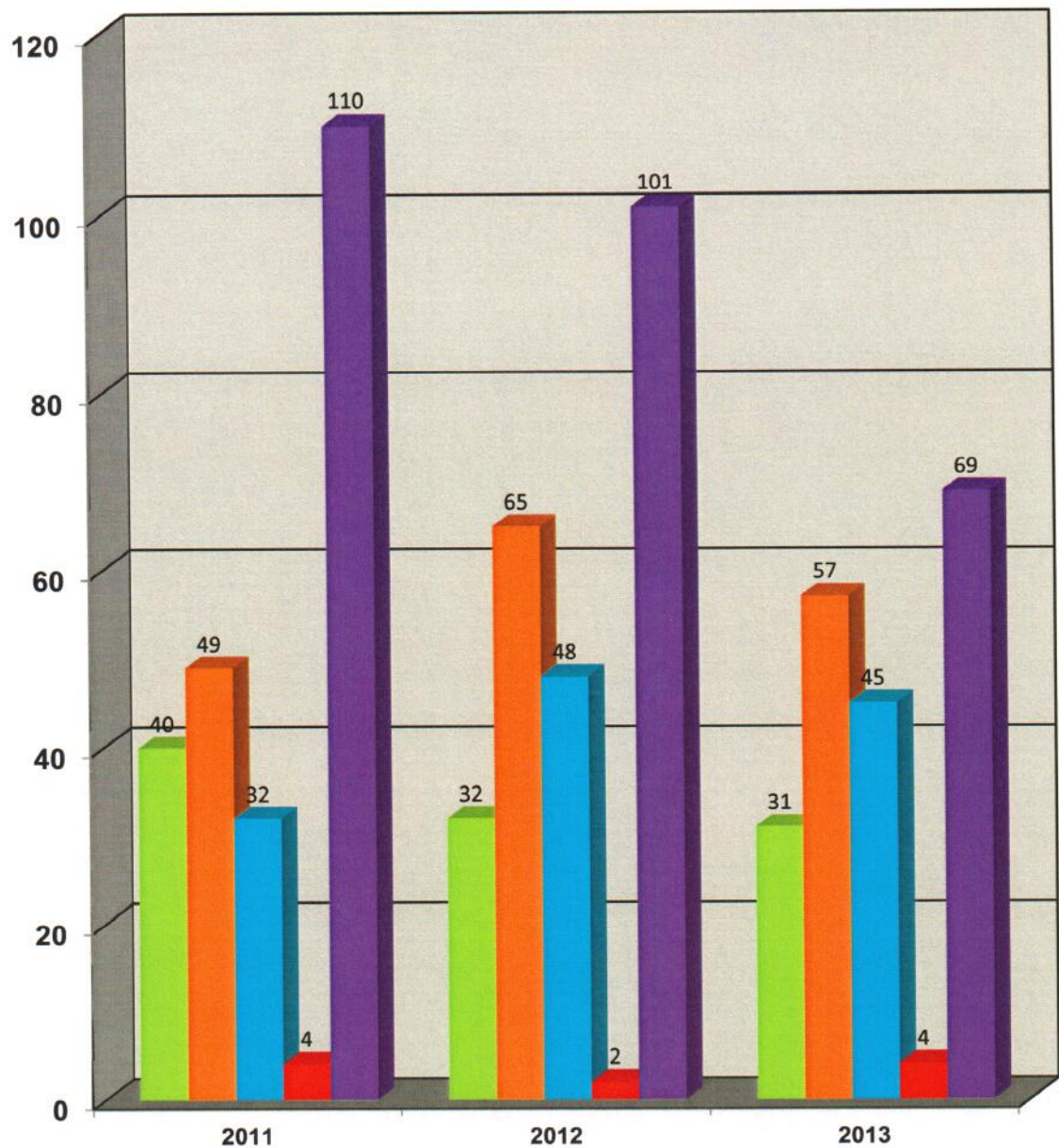
w **2012 r.** działania podejmowane przez Policję skutkowały:

- doprowadzeniem 32 osób do Izby Wytrzeźwień,
- doprowadzeniem 65 osób w celu wytrzeźwienia do miejsca zamieszkania,
- doprowadzeniem 48 osób w celu wytrzeźwienia do jednostek Policji,
- doprowadzeniem 2 osób w celu wytrzeźwienia do placówek służby zdrowia,
- zatrzymaniem 101 nietrzeźwych kierujących,

natomiast w **2013 r.** działania podejmowane przez Policję skutkowały:

- doprowadzeniem 31 osób do Izby Wytrzeźwień,
- doprowadzeniem 57 osób w celu wytrzeźwienia do miejsca zamieszkania,
- doprowadzeniem 45 osób w celu wytrzeźwienia do jednostek Policji,
- doprowadzeniem 4 osób w celu wytrzeźwienia do placówek służby zdrowia,
- zatrzymaniem 69 nietrzeźwych kierujących.

Wykres Nr 16. Działania podjęte w ramach kompetencji Komisariatu Policji

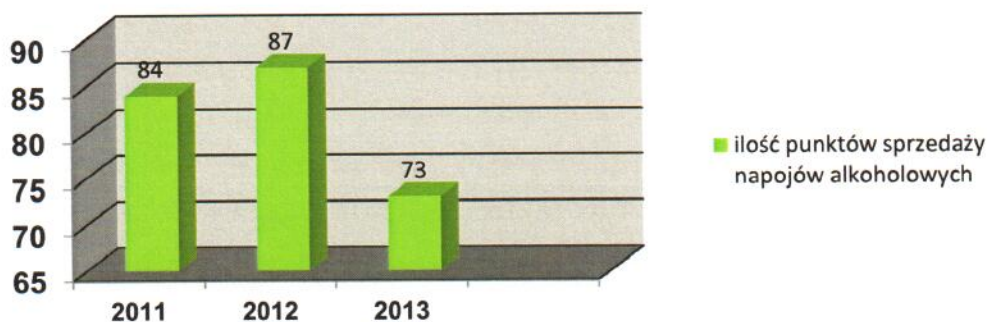

- ilość doprowadzeń do Izby Wyrzeźwień
- ilość doprowadzeń do miejsca zamieszkania
- ilość doprowadzeń do jednostki Policji
- ilość doprowadzeń do placówek służby zdrowia
- ilość nietrzeźwych kierujących

W roku 2011 na terenie miasta i gminy funkcjonowało 84 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 38 punktów gastronomicznych, natomiast w 2012 roku punktów sprzedaży napojów alkoholowych było 87, w tym 40 punktów gastronomicznych.

W 2013 r. odnotowano, iż na terenie miasta i gminy funkcjonowały 73 punkty sprzedaży alkoholu, w tym 32 punkty gastronomiczne.

**Wykres Nr 17. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych na terenie
Miasta i Gminy Siewierz**

Z indywidualnych konsultacji z terapeutą z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w Punkcie Konsultacyjnym w 2011 r. skorzystało 58 osób, natomiast w spotkaniach grupy wsparcia wzięło udział 98 osób. Realizując zadania z zakresu profilaktyki zostały przeprowadzone następujące działania:

- ogólnopolska kampania profilaktyczna „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
- „Sportowy Dzień Dziecka” w sołectwie Leśniaki o charakterze edukacyjno – prozdrowotnym,
- zakupienie dla gminnych placówek oświatowych filmów edukacyjnych dotyczących zagrożeń społecznych,
- sfinansowanie programu profilaktycznego dla Szkoły Podstawowej Nr 2,
- zorganizowanie zajęć edukacyjno – profilaktycznych w związku z obchodami „Światowego Dnia bez Papierosa”,
- zorganizowanie licznych konkursów o charakterze profilaktycznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu udzielił pomocy 17 rodzinom, w których alkoholizm został zgłoszony jako jedna z przesłanek zarówno w roku 2011 jak i 2012. W 2013 liczba rodzin wzrosła do 28. Pomoc ta została udzielona na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

W Punkcie Konsultacyjnym w Siewierzu w 2012 r. przeprowadzono 241 indywidualnych konsultacji, z których skorzystało:

- 28 osób uzależnionych od alkoholu,
- 5 osób współuzależnionych,

- 1 osoba uzależniona od hazardu,
- 2 osoby uzależnione od narkotyków,
- 8 osób (konsultacje rodzinne nie związane z uzależnieniem).

W 2013 r. terapeuta ds. uzależnień przeprowadził łącznie 375 konsultacji, w tym:

- 30 osobom uzależnionym,
- 16 osobom współuzależnionym,
- 1 osobie –ofiara przemocy w rodzinie,
- 1 osobie –konsultacja rodzinna nie związana z uzależnieniem.

Realizując zadania z zakresu profilaktyki, zostały zorganizowane przedstawienia teatralne z zakresu profilaktyki uzależnień dla placówek oświatowych z terenu gminy. Spektakle były dostosowane do poziomu wiedzy i wrażliwości odbiorców, poruszały aktualne problemy dotyczące dzieci i młodzież. Pedagodzy otrzymali konspekty zajęć profilaktycznych z wykorzystaniem treści zawartych w spektaklach. Dofinansowano nagrody dla uczestników biorących udział w konkursach prowadzonych w ramach: Kampanii Profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, zajęć zorganizowanych w Zespole Szkół w Brudzowicach pod hasłem „Jesteśmy wolni od nałogów” oraz w konkursach w Zespole Szkolno Przedszkolnym w Wojkowicach Kościelnych pod hasłem „Mam trzeźwy umysł – wolny od nałogów”.

4.5. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, a intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy.

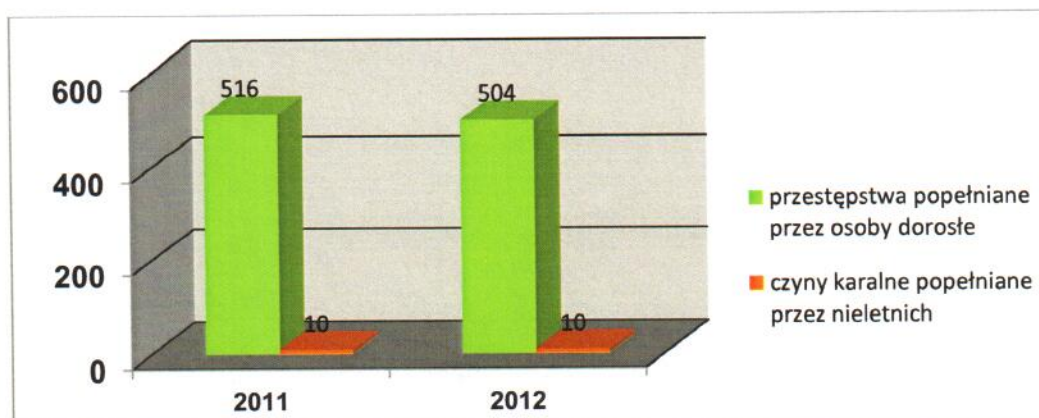
Przestępczość to zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludzkości.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Siewierzu w 2011 r. odnotowali 516 przestępstw popełnionych przez osoby dorosłe, natomiast w 2012 r. odnotowali 504

przypadki przestępstw. Zanotowano również czyny karalne popełnione przez nieletnich: w 2011 r. – 10, w 2012 r. – 10.

Wykres Nr 18. Przestępstwa odnotowane przez Komisariat Policji w Siewierzu w roku 2011 i 2012

Przestępstwa narkotykowe są czynami, które można zaliczyć do trudnych do ujawnienia, gdyż w przeciwieństwie do pozostałych przestępstw kryminalnych wszystkie strony tego zdarzenia starają się ukryć swoje działanie.

Liczba odnotowanych przypadków posiadania bądź sprzedaży środków narkotykowych: w 2011 r. – 4, w 2012 r. – 10.

Wraz z rozwojem komputeryzacji pojawiła się także przestępczość komputerowa. Obejmuje ona wszelkie zachowania przestępcze związane z funkcjonowaniem elektronicznego przetwarzania danych, polegających na naruszeniu uprawnień do programu komputerowego.

4.6. PRZEMOC W RODZINIE ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Wielu osobom, rodzina czy też dom rodzinny kojarzy się z poczuciem bezpieczeństwa. Jednak wiele kobiet i dzieci, osób chorych czy niepełnosprawnych, właśnie w domu jest bitych, maltretowanych i upokarzanych. W takich sytuacjach mówimy o przemocy domowej, czyli zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniu skierowanym przeciw członkom własnej rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Ofiary przemocy domowej często żyją w przekonaniu,

że nie mają żadnego wpływu na własne życie i są bezradne. Dlatego tak ważna jest pomoc, która przychodzi z zewnątrz i ludzie, którzy tej pomocy udzielają. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą.

Najczęściej wyróżnia się przemoc: **fizyczną**, czyli intencjonalne zachowanie niosące ryzyko uszkodzenia ciała czy zdrowia, **seksualną** współwystępującą z fizycznym i psychicznym znęcaniem się, **psychiczną**, która niszczy poczucie własnej wartości i godności, a same ofiary mówią, że jest bardziej raniąca niż fizyczne znęcanie się, **ekonomiczną** tj. zaniedbywanie rozumiane, jako nie zapewnienie lub uniemożliwienie zaspokojenia potrzeb jednostce zależnej (wyróżniono zaniedbanie fizyczne, emocjonalne, psychiczne, edukacyjne, materialne, wychowawcze).

W ustawie o pomocy społecznej przemoc nie jest wyodrębnioną kategorią problemu, jednak jest często występującym zjawiskiem. Ścisłe związane z przemocą jest pojęcie interwencji kryzysowej, która oznacza świadczenie specjalistycznych usług, zwłaszcza psychologicznych, prawnych, hotelowych, które są dostępne całą dobę dla osób, rodzin będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w innej sytuacji kryzysowej, w celu zapobieżenia powstaniu lub pogłębianiu się dysfunkcji tych osób czy rodzin.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, weszła w życie utworzona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Rozmiary problemu przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- 1) jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu
 - 1) kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
 - 2) siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza,
 - 3) narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykliwości fizycznej, godności, szacunku),

4) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Fakt ujawnienia przemocy wobec członków rodziny ma miejsce bardzo często w środowiskach specyficznych, na które społeczeństwo zwraca uwagę, choćby ze względu na występującą tam przestępczość, alkoholizm, bezrobocie i inne zjawiska patologiczne. Tym samym tzw. „dobre” rodziny oddalają się z kręgu zainteresowania, co nie zawsze bywa uzasadnione.

W wielu rodzinach przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Wciąż jednak jest to zjawisko trudne do oszacowania. Ofiary najczęściej ukrywają fakt bicia i wykorzystywania przed otoczeniem, rzadko również decydują się na fachową pomoc którejś z zajmujących się tym problemem instytucji. Złożoność i stopień skomplikowania formalnych jak i emocjonalnych relacji rodzinnych sprawia też, że instytucje nie są często w stanie wniknąć w dotkniętą problemem rodzinę i skutecznie interweniować w przypadku kryzysu.

Zauważa się na terenie gminy, że poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki. Uzyskiwana pomoc najczęściej ogranicza się do interwencji Policji, pracownika socjalnego, ewentualnie kuratora. Bardzo rzadko rodziny dotknięte przemocą korzystają z pomocy terapeutycznej, leczenia odwykowego, czy procedury „Niebieska Karta”. Otrzymana pomoc jest jednak na ogół oceniana jako przynajmniej częściowo skuteczna. W przeciwdziałaniu przemocy Policja i Ośrodek Pomocy Społecznej odgrywają ogromną rolę. Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieska Karta”, która jest dokumentem służbowym wypełnianym przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy. Ułatwia ona uporządkowaną rejestrację śladów i wydarzeń. Pomaga Policji w prowadzeniu kolejnych działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy. Dokumentacja „Niebieska Karta” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie bezpieczeństwa ofiar przemocy domowej, zwiększenie ich wiedzy na temat umiejętności obrony przed doznawaniem krzywdy, a także stworzenie lokalnego systemu pomocy ofiarom przy współpracy różnych osób, instytucji i organizacji. Podejmowane działania służą motywowaniu ofiary przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

W Gminie Siewierz funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego głównym celem działania jest zapobieganie występowaniu

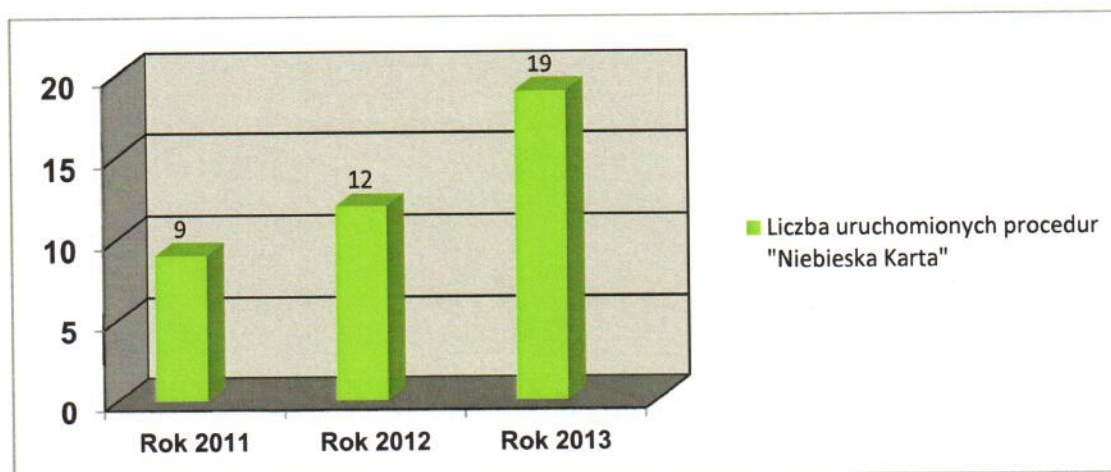
zjawiska przemocy w rodzinie poprzez usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne. Realizacja powyższego celu odbywa się dzięki skutecznej integracji działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Do celów szczegółowych działania Zespołu należy: efektywne podejmowanie czynności pomocowych i interwencyjnych w momencie zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie, pomoc osobom i rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu ich problemów, współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Adresatami działań podejmowanych przez Zespół są rodziny, w których zdarzają się przypadki stosowania przemocy wobec dziecka lub współmałżonka oraz rodziny, w których: dzieci są zaniedbywane, nadużywa się alkohol lub inne używki, występują konflikty między rodzicami a dzieckiem, są osoby niepełnosprawne, matka lub ojciec zostali osadzeni w więzieniu, rodzice lub jedno z rodziców są nieletni.

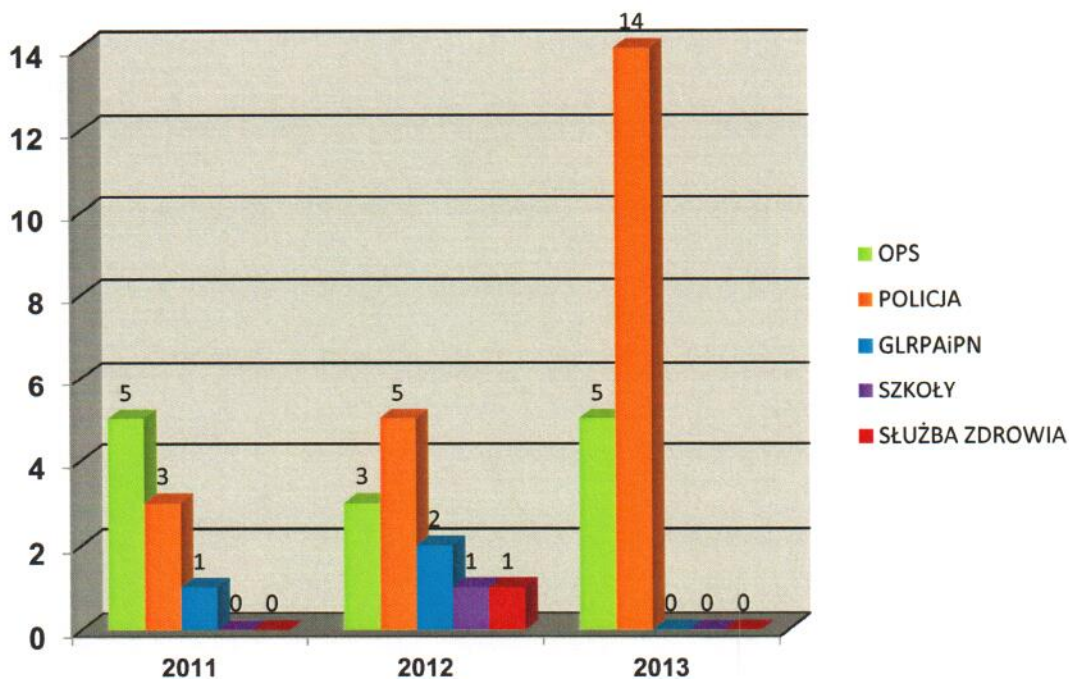
W roku 2011 i 2012 Przewodniczący powołał 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a w roku 2013 – 5 posiedzeń Zespołu. W roku 2011 do Przewodniczącego wpłynęło 9 formularzy „Niebieska Karta – A” (w tym 3 formularze w oparciu o stare zasady realizacji procedury „Niebieska Karta”), w roku 2012 – 12 formularzy „Niebieska Karta – A”, a w roku 2013 – 19 formularzy „Niebieska Karta – A”.

Wykres Nr 19. Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”

W roku 2011 procedurę „Niebieska Karta” w 5 przypadkach uruchomili pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu, w 3 przypadkach funkcjonariusze Komisariatu Policji w Siewierzu, a w 1 przypadku procedura została wszczęta przez członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Siewierzu. W roku 2012 procedurę „Niebieska Karta” w 3 przypadkach uruchomili pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu, w 5 przypadkach funkcjonariusze Komisariatu Policji w Siewierzu, w 2 przypadkach członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Siewierzu, w 1 przypadku procedura została wszczęta przez przedstawicieli szkoły i w 1 przypadku przez przedstawicieli służby zdrowia. W roku 2013 procedurę „Niebieska Karta” w 5 przypadkach uruchomili pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu, a w 14 przypadkach funkcjonariusze Komisariatu Policji w Siewierzu. Na przełomie lat można zaobserwować wzrost liczby środowisk, w których została wszczęta procedura „Niebieska Karta”.

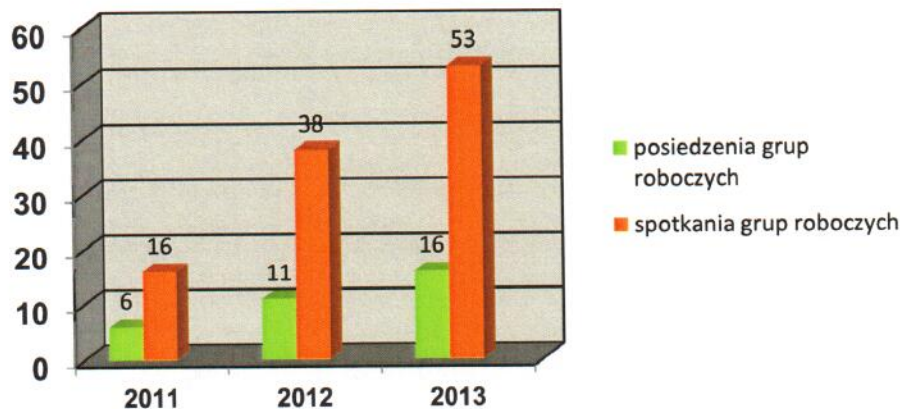
Wykres Nr 20. Jednostki które uruchomiły procedurę „Niebieska Karta”

W ramach realizacji procedury „Niebieska Karta” w roku 2011 Przewodniczący Zespołu powołał w drodze zarządzenia 6 grup roboczych i zwołał 16 spotkań grup roboczych,

w roku 2012 Przewodniczący Zespołu powołał w drodze zarządzenia 11 grup roboczych i zwołał 38 spotkań grup roboczych, w roku 2013 Przewodniczący Zespołu powołał w drodze zarządzenia 16 grup roboczych i zwołał 53 spotkania grup roboczych. Członkami grup roboczych byli pracownicy socjalni, funkcjonariusze policji, pedagodzy szkolni, nauczyciele, pielęgniarka, kurator i psycholog.

Wykres Nr 21. Liczba posiedzeń i liczba spotkań grup roboczych

5. OPIS NIEKTÓRYCH PODMIOTÓW DZIAŁAJACYCH I WSPIERAJACYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY SIEWIERZ

5.1. GRUPA WSPARCIA DLA RODZICÓW WYCHOWUJĄCYCH NIEPEŁNOSPRAWNE DZIECI

Grupa wsparcia dla rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci powstała w kwietniu 2012 roku z inicjatywy Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu. Spotkania odbywają się dwa razy w miesiącu. Na spotkaniach grupy rodzice mogą porozmawiać z innymi, przekonać się czy problemy z ich dzieckiem są podobne do tych, które mają inni rodzice. Rolą psychologa jest porządkowanie spotkań, dbanie o to, aby każdy uczestnik grupy znalazł pomoc i wsparcie. Grupę tworzą przede wszystkim rodzice i to oni wnoszą potencjał, energię oraz dzielą się swoimi doświadczeniami. Oprócz rozmów i wymiany doświadczeń prowadzone są też zajęcia psychologiczne – warsztatowe, mające na celu integrację rodziców, wyposażenie ich w umiejętności psychologiczne oraz zorganizowanie przestrzeni

do możliwości odreagowania stresów i napięć dnia codziennego. Grupa wsparcia pozwala zmniejszyć wątpliwości rodziców, ich niepokoje, pozwala łatwiej zaakceptować ich trudną sytuację rodzinną. Jest miejscem, w którym można odpocząć, podzielić się swoimi problemami, uzyskać wsparcie.

5.2. OŚRODEK WSPIERANIA DZIECKA I RODZINY FILIA W SIEWIERZU

Na mocy zawartego Porozumienia pomiędzy Powiatem Będzińskim oraz Miastem i Gminą Siewierz, Gmina Siewierz zobowiązała się do partycypacji w kosztach utrzymania Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Siewierzu. Do zadań Ośrodka należy m.in.

- 1) współpraca z rodziną:
 - konsultacje z rodzicami na terenie OWDIR,
 - wizyty domowe,
- 2) współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz wspierania dziecka i rodziny: Zespół Szkół w Siewierzu, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Żeliszławicach, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- 3) realizacja zajęć, np.:
 - wyrównywanie braków dydaktycznych, codzienne odrabianie prac domowych,
 - zajęcia grupowe z wychowankami,
 - zajęcia artystyczno – manualne z wykorzystaniem różnych technik,
 - doskonalenie umiejętności dbania o czystość pomieszczeń,
 - zajęcia kulinarne,
 - zajęcia relaksacyjne, komputerowe, przyrodniczo – ogrodnicze, taneczne.

Wychowankowie biorą aktywny udział w życiu kulturalnym i społecznym, uczestniczą w różnych formach aktywnego wypoczynku.

5.3. KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

W 2008 roku przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Siewierzu w ramach projektu konkursowego „Nie bój się, integruj się – aktywizacja mieszkańców Gminy Siewierz” realizowanego w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałania 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym został utworzony Klub Integracji Społecznej.

Z dniem 1 marca 2013 roku Klub Integracji Społecznej w Siewierzu został wpisany do rejestru klubów integracji społecznej prowadzonego przez Wojewodę Śląskiego pod nr 5/2013.

Obecnie w ramach działalności Klubu Integracji Społecznej mieszczącego się przy ulicy Żwirki i Wigury 26 m. 1 realizowane jest następujące wsparcie :

- dla uczestników projektu systemowego „Aktywność to szansa na przyszłość” organizowane jest indywidualne doradztwo z Liderem Klubu Integracji Społecznej,
- spotyka się grupa wsparcia rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci, prowadzone jest indywidualne doradztwo psychologiczne oraz dyżur pracownika socjalnego.

5.4. PUNKT KONSULTACYJNY

W Punkcie Konsultacyjnym udzielane są konsultacje przez instruktora terapii uzależnień. Instruktor udziela pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z alkoholizmem, narkomanią oraz przemocą. Oddziaływania terapeutyczne skierowane są nie tylko dla osób uzależnionych, ale również i ich rodzin (osób współuzależnionych). Celem działalności Punktu Konsultacyjnego jest zdiagnozowanie problemów klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaplanowanie pomocy i udzielenie wsparcia dla osób i rodzin korzystających z jego usług. Usługi Punktu Konsultacyjnego przeznaczone są przede wszystkim dla mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz i są świadczone bezpłatnie.

Do zadań Punktu Konsultacyjnego należy w szczególności:

- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
- udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy,
- motywowanie osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,
- wspomaganie osób uzależnionych w podjęciu decyzji w sprawie zmiany szkodliwego trybu życia,
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego oraz psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,

- udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii poprzez rozmowy podtrzymujące,
- współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

6. ANALIZA SWOT

Kluczowym elementem stosowanym w analizie sytuacji jakiegokolwiek przedsięwzięcia jest analiza SWOT. Analiza SWOT to narzędzie, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać własne silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses), a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego.

Nazwa tej analizy pochodzi od pierwszych liter słów określających w języku angielskim istotę przedmiotu analizy.

S jak Strength – **mocne strony** organizacji, które należy wykorzystać będą sprzyjać jej rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniają organizację w otoczeniu; są przewagą w stosunku do konkurencji,

W jak Weaknesses – **słabe strony** organizacji, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój organizacji; mogą nimi być: brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, zła organizacja pracy lub brak innych zasobów,

O jak Opportunities – **szanse** – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój firmy,

T jak Threats – **zagrożenia** – czynniki, które obecnie nie przeszkadzają funkcjonować organizacji, ale mogą być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności firmy.

Poprzez wnikliwą analizę i diagnozę sytuacji społecznej na terenie Miasta i Gminy Siewierz, można wskazać problemy, z którymi na co dzień spotykają się mieszkańcy. Poniższa tabela prezentuje przeprowadzoną analizę SWOT.

Tabela Nr 5. ANALIZA SWOT

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Tereny pod budownictwo jednorodzinne, wielorodzinne i infrastrukturę. 2. Walory turystyczne.	1. Brak mieszkań socjalnych. 2. Brak placówek dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.

<ol style="list-style-type: none"> 3. Dobra infrastruktura służby zdrowia. 4. Przynależność gminy do Związku Stowarzyszeń o nazwie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”, pozwalająca m.in. na wykorzystanie środków inwestycyjnych na terenach wiejskich. 5. Rozwinięty system oświaty podstawowej oraz ponadpodstawowej. 6. Kwalifikacje i doświadczenie pracowników socjalnych. 7. Tworzenie i realizacja programu aktywizujących społeczność lokalną. 8. Dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się (Internet). 9. Wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych i prac społecznie użytecznych. 10. Rozwój działalności Uniwersytetu III Wieku. 11. Szkolenia i doskonalenie pracowników pomocy społecznej. 12. Oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego. 13. Koordynacja działań na rzecz osób starszych. 14. Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Utrzymujące się bezrobocie. 4. Brak uregulowań prawnych dla wielu terenów inwestycyjnych i przeznaczonych pod budowę. 5. Znaczna liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku. 6. Brak pełnego rozeznania liczby osób niepełnosprawnych. 7. Niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych. 8. Proces starzenia się ludności. 9. Niewłaściwe postawy społeczności lokalnej wobec problemu alkoholowego i przemocy w rodzinie. 10. Brak atrakcyjnych warunków do zatrudnienia młodych ludzi. 11. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych. 12. Słaby lokalny rynek pracy i brak ofert pracy na rynku wewnętrznym. 13. Utrudniony dostęp do specjalistów w służbie zdrowia. 14. Uzależnienia mieszkańców od alkoholu.
---	--

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie geograficzne, komunikacyjne gminy oraz atrakcyjność turystyczna. 2. Pozyskiwanie środków zewnętrznych. 3. Stałe doskonalenie pracowników. 4. Planowane inwestycje na rzecz mieszkańców gminy. 5. Promocje gminy zewnętrzne i wewnętrzne zachęcające do inwestowania w gminie oraz do pobudzenia aktywności i kreatywności mieszkańców. 6. Wysoka świadomość społeczna władz samorządowych. 7. Coraz większa aktywność i kompetencje organizacji pozarządowych i stowarzyszeń. 8. Wykorzystywanie środków z 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezrobocie osób młodych. 2. Brak lokali socjalnych. 3. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów społecznych. 4. Istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia. 5. Wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Niestabilność i zmienność przepisów prawa oraz trudność w ich interpretacji. 7. Niewystarczająca liczba ofert pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 8. Mała świadomość problemu zjawiska przemocy w szkołach, służbie zdrowia i innych instytucjach, które powinny reagować na to zjawisko.

<p>Europejskiego Funduszu Społecznego na cele integracji społecznej i aktywizacji osób bezrobotnych.</p> <p>9. Możliwość wyjazdów zagranicznych uczniów w ramach wymiany dzieci mieszkańców z zagranicą, czerpanie nowych wzorów, rozwiązań.</p> <p>10. Dobrze wyposażone placówki oświatowe.</p>	<p>9. Pogorszenie sytuacji demograficznej.</p> <p>10. Migracje osób młodych, aktywnych za pracą.</p> <p>11. Odpływ ludzi wykształconych ze względu na brak atrakcyjnych ofert pracy.</p>
---	--

7. MISJA STRATEGII – CEL GŁÓWNY

Wypracowana Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz na lata 2014-2018 przedstawia się następująco:

ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW

MIASTA I GMINY SIEWIERZ POPRZEZ POPRAWĘ WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA

Dla tak określonej misji wskazano następujące cele operacyjne:

1. Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom najuboższym.
2. Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnianiu jej funkcji.
3. Aktywizacja osób starszych.
4. Pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień.
5. Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy.

8. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych celów. Dla każdego celu operacyjnego określono odpowiednie wskaźniki. Monitoring strategii będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mających na celu zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań. W przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też znaczącą zmianę poszczególnych kwestii społecznych, będzie można zweryfikować zapisy strategiczne. Powyższych czynności dokona zespół powołany zarządzeniem Burmistrza.

Pierwsza ocena poziomu wdrażania Strategii, sporządzona w formie raportu, nastąpi po upływie 2 lat od uchwalenia Strategii przez Radę Miejską. Natomiast druga ocena nastąpi w ostatnim roku realizacji założeń dokumentu.

Podsumowując monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

9. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej Gminy, a więc Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzeniu w życie poszczególnych celów uczestniczyć będą przede wszystkim pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu, którzy realizują zadania własne Miasta i Gminy Siewierz właśnie w zakresie pomocy społecznej. Ponadto w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie,
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przy PCPR,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Siewierzu,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Siewierzu,
- Komisariatu Policji w Siewierzu,
- placówek oświatowych z terenu Miasta i Gminy Siewierz,
- lokalnych stowarzyszeń.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez w/w podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy. Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:

- kontrakt socjalny,
- program aktywności lokalnej,

- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program wspierania rodziny,
- programy zdrowotne,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach – począwszy od samodzielnej realizacji działań przez OPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznym przedmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że źródłami finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz będą:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

10. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela Nr 6. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom najuboższym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie pracy socjalnej w rodzinach zagrożonych ubóstwem. 2. Objęcie rodzin pomocą finansową i rzeczową, stanowiącą wsparcie w realizowaniu pracy socjalnej. 3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnieniu jej funkcji</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. 2. Wzmacnianie integracji członków rodzin z terenu Gminy. 3. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.
<p><u>Cel strategiczny 3.</u> Aktywizacja osób starszych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 2. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 3. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom. 4. Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych. 5. Wykonywanie usług opiekuńczych przez OPS.
<p><u>Cel strategiczny 4.</u> Pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie członkom rodziny ochrony przed skutkami uzależnień 2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków. 3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków. 5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii. 6. Kierowanie na leczenie odwykowe.
<p><u>Cel strategiczny 5.</u> Wspieranie osób bezrobotnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. 2. Organizowanie wspólnie z PUP w Będzinie zatrudnienia

w zwiększaniu szans na rynku pracy	dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie-użytecznych. 3. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
------------------------------------	---

11. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Prognoza przemian społecznych jest niezwykle ważna przy podejmowaniu wszelkich decyzji o przyszłość gminy – stała się więc częścią niniejszej strategii.

Duża zmienność uwarunkowań społeczno-gospodarczych i prawno-regulacyjnych sprawia, że Gmina Siewierz musi stawić czoła wielu różnorodnym wyzwaniom, jak też identyfikować i wykorzystywać pojawiające się zmiany i szanse.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęca mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie działań spowoduje:

- poprawę warunków życia oraz bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin żyjących w niedostatku,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- zwiększenie udziału mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym w życiu społeczno – kulturalnym,
- zmniejszenie problemu uzależnienia i wzrost profilaktyki rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- dogodne warunki rozwoju dzieci i młodzieży,
- wzrost aktywności osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy.

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów jest możliwe jedynie przy zaangażowaniu wszystkich instytucji z terenu Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz.

Prognozowane zmiany powinny przyczynić się jednocześnie do wypełnienia misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz, stworzyć mieszkańcom możliwości rozwój, zaspokajania ich potrzeb oraz dążenie do integracji społecznej.

12. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

Wskaźniki realizacji Strategii zostały przedstawione w tabeli Nr 7.

Tabela Nr 7. Wskaźniki realizacji strategii

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji strategii
<p>Cel strategiczny 1. Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom najuboższym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie pracy socjalnej w rodzinach zagrożonych ubóstwem. 2. Objęcie rodzin pomocą finansową i rzeczową, stanowiącą wsparcie w realizowaniu pracy socjalnej. 3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych pomocą, w których jedną z przesłanek do udzielenia pomocy jest ubóstwo. - liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej. - liczba osób biorących udział w projektach systemowych, - liczba zorganizowanych projektów (gmina i szkoły), - liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe, - liczba osób, które ukończyły kursy zawodowe.
<p>Cel strategiczny 2. Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnieniu jej funkcji</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. 2. Wzmacnianie integracji członków rodzin z terenu Gminy. 3. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty Miasta i Gminy Siewierz, - liczba ofert artystycznych – kulturalnych skierowanych do dzieci i młodzieży. - ilość zorganizowanych imprez kulturalnych na terenie gminy. - liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.
<p>Cel strategiczny 3. Aktywizacja osób starszych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 2. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych imprez kulturalnych na rzecz osób starszych. - liczba i rodzaj badań profilaktycznych, mammograficznych, cytologicznych, - liczba pielęgniarek środowiskowych,

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba lekarzy udzielających pomoc osobom starszym, - liczba zorganizowanych programów profilaktyki zdrowotnej.
<p>3. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom starszym, - liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu.
<p>4. Działania organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań na rzecz osób starszych.
<p>5. Wykonywanie usług opiekuńczych przez OPS.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
<p>1. Zapewnienie członkom rodziny ochrony przed skutkami uzależnień.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu jednego z członków rodziny,
<p>2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego, - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków, - liczba publikacji, materiałów promocyjnych, - liczba uczestników przeprowadzonych działań profilaktycznych, - liczba działań profilaktycznych (pogadank, spektakli, imprez kulturalnych)
<p>3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej, - liczba osób współuzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej, - liczba udzielonych porad/ konsultacji osobom uzależnionym, - liczba udzielonych porad/ konsultacji osobom współuzależnionym,
<p>4. Kierowanie na leczenie odwykowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które dobrowolnie podjęły leczenie odwykowe w trybie stacjonarnym,
<p>Cel strategiczny 4. Pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które dobrowolnie podjęły leczenie odwykowe w trybie ambulatoryjnym, - liczba wniosków skierowanych do sądu w celu wydania orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu w placówce lecznictwa odwykowego.
<p>Cel strategiczny 5. Wspieranie osób w zwiększaniu szans na rynku pracy</p>	<p>1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w projektach systemowych, - liczba zorganizowanych projektów, - liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych, - liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych.
	<p>2. Organizowanie wspólnie z PUP w Będzinie zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych.
	<p>3. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zawartych kontaktów socjalnych z osobami bezrobotnymi, w celu zwiększenia aktywności zawodowej, - liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie.